

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

דברים פרק לב'

(כז) לולִי כַעַס אוֹיֵב אָגוּר פֶּן יִנְכַרוּ צְרִימוֹ פֶּן יֵאמְרוּ יִדְנוּ רָמָה וְלֹא יִהְיֶה פֶּעַל כָּל זֹאת: (כז) לולִי כַעַס אוֹיֵב אָגוּר פֶּן יִנְכַרוּ צְרִימוֹ פֶּן יֵאמְרוּ יִדְנוּ רָמָה וְלֹא יִהְיֶה פֶּעַל כָּל זֹאת: (כז) אֱלוֹלֵפוֹן רָגַז אַ דְּסָנָאָה כְּנִישׁ דִּילְמָא יִתְרַבֵּר בְּעַל דְּבָבָא דִּילְמָא יִמְרוּן יִדְנָא תְּקִיפַת לְנָא וְלֹא מִן קָדָם יִי הוּת כָּל דָּא:

(כח) כִּי גוֹי אֲבָד עֲצוֹת הַמָּה וְאִין בְּהֶם תְּבוּנָה: (כח) כִּי גוֹי אֲבָד עֲצוֹת הַמָּה וְאִין בְּהֶם תְּבוּנָה: (כח) אָרִי עִם מְאֲבָרֵי עֲצָה אֲנוּן וְלִית בְּהוּן סוּכְלָתָנוּ:

(כט) לֹא חֲכָמוֹ יִשְׁפִּילוּ זֹאת יְבִינוּ לְאַחֲרִיתָם: (כט) לֹא חֲכָמוֹ יִשְׁפִּילוּ זֹאת יְבִינוּ לְאַחֲרִיתָם: (כט) אֱלוֹ חֲכִימוֹ אֲסַתְּפִלוּ בְּדָא סְבָרוּ מָא יְהִי כְּסוּפִיהוּן:

(ל) אֵיכָה יִרְדֶּף אַחַד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יִנִּיסוּ רַבְּבָה אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם וַיִּהְיֶה הַסְּגִירָם: (ל) אֵיכָה יִרְדֶּף אַחַד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יִנִּיסוּ רַבְּבָה אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם וַיִּהְיֶה הַסְּגִירָם: (ל) אֲבָרִין יִרְדוּף חַד אֶלְפָא וּתְרִין יַעֲרָקוּן לְדַבּוּתָא אֶלְהוּן אָרִי תְּקִיפְהוּן מְסָרְגוּן וַיִּי אֲשַׁלְּמָנוּ:

(לא) כִּי לֹא כְּעוֹרְנוּ צוּרָם וְאִיבִינוּ פְּלִילִים: (לא) כִּי לֹא כְּעוֹרְנוּ צוּרָם וְאִיבִינוּ פְּלִילִים: (לא) אָרִי לֹא כְּתוּקְפָנָא תְּקַפְהוּן וּבְעַלִּי דְּבַבְנָא הוּוּ דִּינָא:

(לב) כִּי מִגְּפָן סָדָם גִּפְנָם וּמִשְׁדָּמַת עֲמֹרָה עֲנַבְמוּ עֲנַבֵּי רוּשׁ אֲשַׁבְּלַת מְרֹדַת לָמוֹ: (לב) כִּי מִגְּפָן סָדָם גִּפְנָם וּמִשְׁדָּמַת עֲמֹרָה עֲנַבְמוּ עֲנַבֵּי רוּשׁ אֲשַׁבְּלַת מְרֹדַת לָמוֹ: (לב) אָרִי כְּפָרְעֻנֹת עֲמָא דְּסָדוּם פְּרַעְנִיתְהוּן וְלִקְוִיתְהוּן כְּעַם עֲמֹרָה מְחַתְהוּן בִּישִׁין כְּרִישִׁי חִיוּן וְתִשְׁלַמַת עוּבְדִּיהוּן כְּמִרְרוּתְהוּן:

(לג) חֲמַת תַּנְיָנִים יִינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר: (לג) חֲמַת תַּנְיָנִים יִינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר: (לג) הָא כְּמֹרַת תַּנְיָנָא כַּס פְּרַעְנִיתְהוּן וּכְרִישׁ פְּתָנֵי חִיוּן אַכְזָרִין:

(לד) הֲלֹא הוּא כְּמַס עֲמֹדֵי חֲתוּם בְּאוּצְרֵתִי: (לד) הֲלֹא הוּא כְּמַס עֲמֹדֵי חֲתוּם בְּאוּצְרֵתִי: (לד) הֲלֹא כָּל עוּבְדִּיהוּן גְּלָן קְרַמֵּי גְּנִיזוּן לְיוֹם דִּינָא בְּאוּצְרֵי:

(לה) לִי נָקָם וְשִׁלְמִים לְעַת תְּמוּט רְגָלָם כִּי קְרוּב יוֹם אִידָם וְחַשׁ עֲתֹדַת לָמוֹ: (לה) לִי נָקָם וְשִׁלְמִים לְעַת תְּמוּט רְגָלָם כִּי קְרוּב יוֹם אִידָם וְחַשׁ עֲתֹדַת לָמוֹ: (לה) קְרַמֵּי פְּרַעְנִיתְהוּן וְאִנָּא אֲשַׁלְּמִים לְעַדוּ דִּיגְלוּן מֵאַרְעֵהוּן אָרִי קְרוּב יוֹם תְּבַרְהוּן וּמִבְּעַד דְּעֲתִיד לְהוּן:

(לו) כִּי יִדִּין יְהוָה עֲמוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם כִּי יִרְאֶה כִּי אֲזַלְתָּ יָד וְאַפְסָ עֲצוּר וְעוֹזֹב: (לו) כִּי יִדִּין יְהוָה עֲמוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם כִּי יִרְאֶה כִּי אֲזַלְתָּ יָד וְאַפְסָ עֲצוּר וְעוֹזֹב: (לו) אָרִי יִדִּין יִי דִינָא דְּעֲמָה וּפְרַעְנִיתְהוּן עֲבָדוּהִי צְדִיקָא יִתְפָּרַע אָרִי גְּלִי קְרַמֵּי דְּבַעְדוּ דְּתַתְּקִי עֲלִיהוּן מְחַת סְנָאָה יְהוּן מִשְׁלַטְלִין וְשִׁבְיָקוּן:

(לז) וְאָמַר אִי אֱלֹהֵימוֹ עוֹר חֲסִיוֹ בּוֹ: (לז) וְאָמַר אִי אֱלֹהֵימוֹ עוֹר חֲסִיוֹ בּוֹ: (לז) וַיִּמַּר אֵן דְּחַלְתְּהוּן תְּקִיפָא דְּהוּוּ דְּחִיצִין בְּהַ:

(לח) אֲשֶׁר חָלַב זְבַחֵימוֹ יֵאכְלוּ יִשְׁתּוּ יִין נְסִיכָם יְקוּמוּ וַיַּעֲזְרְכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה: (לח) אֲשֶׁר חָלַב זְבַחֵימוֹ יֵאכְלוּ יִשְׁתּוּ יִין נְסִיכָם יְקוּמוּ וַיַּעֲזְרְכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה: (לח) דִּי תִרְבַּ נְכַסְתְּהוּן הוּוּ אַכְלִין שְׁתּוּ חֲמַר נְסִיכָהוּן יְקוּמוּן כְּעוּ וַיַּסְעִדוּנְכוּן יְהוּן עֲלֵיכוּן מְגוּ:

(לט) רָאוּ עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עֲמֹדֵי אָנִי אָמִית וְאַחֲרֵיהּ מְחַצְתִּי וְאָנִי אָרְפָא וְאִין מִיַּדִּי מִצִּיל: (לט) רָאוּ עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עֲמֹדֵי אָנִי אָמִית וְאַחֲרֵיהּ מְחַצְתִּי וְאָנִי אָרְפָא וְאִין מִיַּדִּי מִצִּיל: (לט) חֲזוּ כְּעוּ אָרִי אִנָּא אִנָּא הוּא וְלִית אֱלֹהָא בַּר מְנִי אִנָּא מִמִּית וּמְחִינָא מְחִינָא וְאִף מְסִינָא וְלִית מִן יְדֵי מְשׁוּיָב:

(מ) כִּי אֲשָׂא אֶל שָׁמַיִם יְדֵי וְאִמְרֵתִי חֵי אֲנֹכִי לְעֵלָם: (מ) כִּי אֲשָׂא אֶל שָׁמַיִם יְדֵי וְאִמְרֵתִי חֵי אֲנֹכִי לְעֵלָם: (מ) אָרִי אֲתַקְנִית בְּשִׁמְיָא בֵּית שְׁכַנְתִּי וְאִמְרִית קִים אִנָּא לְעֵלְמִיוּן:

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

ישראל במי מדיבת קדש מדבר צן על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל: (נא) על די שקרתו במימרי בגו בני ישראל במי מעות רקם מדברא דצין על די לא קדשתו יתי בגו בני ישראל: (נב) כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא אל הארץ אשר אני נתן לבני ישראל: (נג) כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא אל הארץ אשר אני נתן לבני ישראל: (נד) ארי מקבל תחזי ית ארעא ולתמו לא תעול לארעא די אנא יהב לבני ישראל:

רס"י

שהוא חכזר לנשך. אויב חכזרי יצא ויפרע מהם:

(לד) הלא הוא כמוס עמדי – כתרומו כסבורים הם ששכחתי מעשיהם כולם גנזים ושמורים לפני: הלא הוא – פרי גפנם ותבואת קדמוהם כמוס עמדי:

(לה) לי נקם ושלם – עמי נכון ומזומן פורענות נקם ושלם להם כמעשיהם. הגקם ישלם להם גמולם וי"מ ושלם שם דבר כמו ושלם והוא מגזרת והדבר אין בהם כמו והדבור ואימתי אשלם להם: לעת תמוט רגלם – כשתתום זכות אבותם שהם סמוכים עליו: כי קרוב יום אידם – כאשרכה להביא עליהם יום איד קרוב ומזומן לפני להביא ע"י שלוחים הרבה: וחש עתדות למו – ומהר יבאו העתידות להם: וחש – כמו ימהר יחיש. עד כאן העיד עליהם משה דברי חוכחה להיות השירה הזאת לעד כשתבא עליהם הפורענות ידעו שאני הודעתים מראש. מכאן ואילך העיד עליהם דברי תנחומין שיבאו עליהם ככלות הפורענות ככל אשר אמר למעלה והיה כי יבואו עליך וגו' הדרכה והקללה וגו' ושב ה' אלהיך את שבותך וגו':

(לו) כי ידן ה' עמו – כשישפוט אותם ביסורין הללו האמורים עליהם כמו כי צם ידן עמים (ויסר עמים) כי זה אינו משמש בלשון דהא לתת טעם לדברים של מעלה אלא לשון תחלת דבור כמו כי תבאו אל הארץ כשיבאו עליהם משפטים הללו ויתנחם הקב"ה על עבדיו לשב ולרחם עליהם: יתנחם – לשון הפך מחשבה להטיב או להרע: כי יראה כי אזלת יד – (כשיראה כי אזלת) יד האויב הולכת וחוזקת מאל עליהם

(כז) לולי כעס אויב אגור – אם לא שכעס אויב כנוס עליהם להשחיתם ואם יוכל להם וישחיתם יתלה הגדולה בו וזאלהיו ולא יתלה הגדולה בי והו שנאמר פן ינכרו לרימו ינכרו הדבר לתלות גבורתו בעבודת כוכבים שאין הגדולה שלו. פן יאמרו ידנו רמה וגו':

(כח) כי – אותו גוי: אוכל ענות המה ואין בהם תבונה – שאילו היו חכמים ישכילו זאת איכה ירדוף וגו':

(כט) יבינו לאחריתם – יתנו לב להתבונן לכוף פורענותם של ישראל:

(ל) איכה ירדוף אחד – ממנו אלף מישראל: אם לא כי אורם מכרם וה' הסגירם – מכרם ומסרם בידנו לדיבר"ר בלע"ז (איבערגעבען): (לא) כי לא כאורנו אורם – כל זה היה להם לאויבים להבין שהם הסגירם ולא להם ולאלהיהם הנחון שהרי עד הגה לא יוכלו כלום אלהיהם כנגד אורנו כי לא כסלענו סלעם כל אור שבמקרא לשון סלע: ואויבינו פלילים – ועכשיו אויבינו שופטים אותנו שהרי אורנו מכרנו להם. (ס"א) הרי שאורנו מכרנו להם):

(לב) כי מגפן סדום גפנם – מוסב למעלה אמרתי בצבי אפאיהם אשצית זכרם לפי שמעשיהם מעשה סדום ועמורה: קדמות – שדה תבואה כמו וקדמות לא עשה אוכל בשדמות קדרון: ענבי רופ – עשב מר: אשכלות מרורות למו – משקה מר ראוי להם לפי מעשיהם פורענותם וכן תרגם אונקלוס ותושלמת עובדיהון כמרורותהון:

(לג) חמת תנינם יינם – כתרומו הא כמרת תניניא כס פורענותהון. הגה כמרירות נחשים כוס משתה פורענותם: וראש פתנים – כוסם

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

להם מעון דם חללי (ס"א חללי דם) ישראל ושביה ששבו מהם: מראש פרעות אויב – מפשע תחלת פרעות האויב כי כשהקב"ה היה נפרע מהעובדי כוכבים היה פוקד עליהם עונם ועונות אבותיהם מראשית פרעה שפרטו בישראל:

(מג) הרנינו גוים עמו – לאותו הזמן ישבחו העובדי כוכבים את ישראל ראו מה שצחה של אומה זו שדבקו בהקב"ה בכל התלאות שעברו עליהם ולא עזבוהו יודעים היו בטובו וצשכחו: כי דם עבדיו יקום – שפיכות דמיהם כמשמעו: ונקם ישיב לריו – על הגזל ועל החמס כענין שנא' מצרים לשמה תהיה ואדום למדבר שממה מחמס בני יהודה ואומר מחמס אחיד יעקב וגו': וכפר אדמתו עמו – ויפייס אדמתו ועמו על הכרות שעברו עליהם שעשה להם האויב וכפר לשון רצוי ופיוס כמו אכפרה פניו אנחיניה לרוגזיה: וכפר אדמתו – ומה היא אדמתו עמו. כשעמו מתנחמים ארצו מתנחמת וכה"ל רצית ה' ארצך במה רצית ארצך שבת שבות יעקב. בפנים אחרים היא נדרשת בספרי ונחלקו בה ר' יהודה ור' נחמיה ר"י דורש כולה כנגד ישראל ור"ג דורש את כולה כנגד העובדי כוכבים ר"י דורשה כלפי ישראל אמרתי אפאיהם כמו שפירשתי עד ולא ה' פעל כל זאת. כי גוי אובד ענות המה אבדו תורתו שהיא להם ענה נכונה. ואין בהם תבונה. להתבונן איכה ירדוף אחד מן האומות אלף מהם אם לא כי אורם מכרם. כי לא כארנו אורם הכל כמו שפירשתי עד תכליתו. ר"ג דורשה כלפי העובדי כוכבים כי גוי אובד ענות המה כמו שפירשתי תחלה עד ואויבינו פלילים:

(לכ) כי מגפן סדום גפנס – של העובדי כוכבים: ומשדמות עמורה וגו' – ולא ישימו לבם לתלות הגדולה צי: ענבמו ענבי רש – הוא שאמר לולי כעם אויב אגור על ישראל להרעילם ולהמריס לפיכך אשכלות מרות למו להלעיט אותם על מה שעשו לבני: (לג) חמת תנינים יינם – מוכן להשקותם על מה שעושין להם:

ואפס בהם עזר ועזוב: עזר – נוסע ע"י עזר ומושל שיעזר בהם: עזוב – ע"י עזוב. עזר הוא המושל העזר צעם שלא ילכו מפוזרים בלאתם לזכא על האויב בלשון לע"ז מיינטי"ט (שטארק אופהאלטיץ): עזר – הוא הנוסע במעור המושל: עזוב – מחזק כמו ויעזבו את ירושלים עד החומה. איך לא עוזבה עיר תהלה:

(לז) ואמר – הקב"ה עליהם: אי אלהימו – עבודת כוכבים שעברו: אור חסיו צו – הסלע שהיו מתכסין צו מפני החמה והאנה כלומר שהיו בטוחין צו להגן עליהם מן הרעה: (לח) אשר חלב זבחימו – היו אותן אלהות אוכלים שהיו מקריבים לפנייהם ושותין יין נסיכס: יהי עליכס סתרה – אותה האור יהיה לכס מחסה ומסתור:

(לט) ראו עתה – הבינו מן הפורעניות שהבאתי עליכס ואין לכס מושיע ומן התשועה שאושיעכם ואין מוחה ביד: אני אני הוא – אני להשפיל ואני להרים: ואין אלהים עמדי – עומד כנגדי למחות: עמדי – דוגמתי וכמוני: ואין מידי מלי – הפושעים צי:

(מ) כי אשא אל שמים ידי – כי בחרון אפי אשא ידי אל עממי בשבועה: ואמרתי חי אנכי – לשון שבועה הוא אני נשבע חי אנכי:

(מא) אם שנותי ברק חרבי – אם אשנן את להב חרבי כמו למען היות לה ברק פלנדו"ר (גלאלנץ): ותאחז במשפט ידי – להניח מדת רחמים צאויבי שהרעו לכס אשר אני קאפתי מעט והמה עזרו לרעה. ד"ל ותאחז ידי את מדת המשפט להחזיק בה לנקום נקם: אשיב נקם וגו' – למדו רבותינו באגדה מתוך לשון המקרא שאמר ותאחז במשפט ידי לא כמדת צ"ו מדת הקב"ה מדת צ"ו זורק חץ ואינו יכול להשיבו והקב"ה זורק חליו ויש בידו להשיבם כאילו אוחז בידו שהרי ברק הוא חלו שנאמר כאן ברק חרבי ותאחז במשפט ידי והמשפט הזה לשון פורעניות הוא בלע"ז יושטי"א (לויט געזטעץ צעשטרראפען):

(מב) אשכיר חלי מדם – האויב: וחרבי תאכל צער – צערם: מדם חלל ושביה – זאת תהיה

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

(מו) שימו לבצבס – כריך אדם שיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוונים לד"ת וכה"א בן אדם ראה בעיניו ובאזניו שמע ושים לבך וגו' והרי דברים ק"ו ומה תבנית הבית שהוא נראה לעינים ונמדד בקנה כריך אדם שיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוון להבין ד"ת שהן כהררין התלוין בשערה עאכ"ו:

(מז) כי לא דבר רק הוא מכס – לא לחנם אתם יגעים בה כי הרבה שטר תלוי בה כי היא חייכם ד"א אין לך דבר ריקן בתורה שאם תדרשנו שאין בו מתן שטר תדע לך שכן אמרו חכמים ואחות לוטן תמנע ותמנע היתה פילגש וגו' לפי שאמרה איני כדאי להיות לו לאשה הלואי ואהיה פילגשו וכל כך למה להודיע שבחו של אברהם שהיו שלטונים ומלכים מתאווים לידבק בזרעו:

(מח) וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה – בג' מקומות נאמר בעצם היום הזה. נאמר בנה בעצם היום הזה בא נח וגו' במראית אורו של יום לפי שהיו בני דורו אומרים בכך וכך אם אנו מרגישין בו אין אנו מניחין אותו לייכנס בתובה ולא עוד אלא אנו נוטלין כשילין וקרדומות ומצקעין את התיבה אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכל מי שיס בידו כח למחות יבא וימחה במצרים נאמר בעצם היום הזה הוציא ה' לפי שהיו מצריים אומרים בכך וכך אם אנו מרגישין בהם אין אנו מניחין אותן ללכת ולא עוד אלא אנו נוטלין סייפות וכלי זין והורגין להם אמר הקב"ה הריני מוציאן בחצי היום וכל מי שיס בו כח למחות יבא וימחה אף כאן במיתתו של משה נאמר בעצם היום הזה לפי שהיו ישראל אומרים בכך וכך אם אנו מרגישין בו אין אנו מניחין אותו אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את היס והוריד לנו את המן והגז לנו את השליו והעלה לנו את הבאר ונתן לנו את התורה אין אנו מניחין אותו אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכו':

(נ) כאשר מת אהרן אחיך – באותה מיתה שראיתה וחמדת אותה שהפשיט משה את אהרן בגד ראשון והלבישו לאלעזר וכן שני וכן שלישי וראה לנו בכבודו א"ל משה אהרן אחי

(לד) כמוס עמדי – אותו הכוס שנאמר כי כוס ביד ה' וגו':

(לה) לעת תמוט רגלם – כענין שנאמר תרמסנה רגל:

(לו) כי ידין ה' עמו – בלשון זה משמש כי ידין בלשון דהא ואין ידין לשון יסורין אלא כמו כי יריב את ריבם מיד עושקיהם כי יראה כי אזלת יד וגו':

(לז) ואמר אי אלהימו – והאויב יאמר אי אלהימו של ישראל כמו שאמר טיטוס הרשע כשגידר את הפרוכת כענין שנאמר ותרא אויבתי ותכסה בושא האומרה אלי אי ה' אלהיך:

(לט) ראו עתה כי אני וגו' – אז יגלה הקב"ה ישועתו ויאמר ראו עתה כי אני אני הוא מאתי זאת עליהם הרעה ומאתי תבא עליהם הטובה: ואין מידי מוציל – מי שיזיל אתכם מן הרעה אשר אציל עליכם:

(מ) כי אשא אל שמים ידי – כמו כי נשאתי תמיד אני משרה מקום שכינתי בשמים כתרגומו אפילו חלש למעלה וגבור למטה אומת העליון על התחתון וכ"ש שגבור מלמעלה וחלש מלמטה: ידי – מקום שכינתי כמו איש על ידו והיה בידי להפרע מכס אצל אמרתי שחי אנכי לעולם איני ממהר לפרוע לפי שיס לי שהות בדבר כי אני חי לעולם ובדורות אחרונים אני נפרע מהם והיכולת בידי ליפרע מן המתים ומן החיים מלך ב"ד שהוא הולך למות ממהר נקמתו ליפרע בחייו כי שמה ימות הוא או אויבו ונמצא שלא ראה נקמתו ממנו אצל אני חי לעולם ואם ימותו הם ואיני נפרע בחייהם אפרע במותם:

(מא) אם שנותי צרק חרבי – הרבה אם יש שאינם תלויים כשאשנן צרק חרבי ותאחז במשפט ידי כו' כמו שפירשתי למעלה:

(מד) הוא והושע בן נון – שבת של דיווגי היתה ניטלה רשות מזה וניתנה לזה העמיד לו משה מתורגמן ליהושע שיהא דורש בחייו כדי שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא היה לך להרים ראש ולמה קוראהו כאן הושע לאמר שלא זחה דעתו עליו שאע"פ שניתנה לו גדולה השפיל עצמו כאשר מתחלתו:

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

מתקדש עם שמים שהיו ישראל אומרים ומה הסלע הזה שאינו לשכר ולא לפורענות אם זכה אין לו מתן שכר ואם חטא אינו לוקה כך מקיים מצות בוראו אנו לא כ"ש:

(נב) כי מנגד – מרחוק: תראה וגו' – כי אם לא תראה עכשיו לא תראה עוד בחיך: ושמה לא תבוא. כי ידעתי כי חציבה היא לך ע"כ אני אומר לך עלה וראה:

עלה למטה ועלה פשוט ידך ופשוט פשוט רגליך ופשוט עמוס עיניך ועלם קמוץ פיד וקמץ והלך לו אמר משה אשתי מי שמת בזמנה זו:

(נא) על אשר מעלתם בי – גרמתם למעול בי: על אשר לא קדשתם אותי – גרמתם לי שלא אתקדש אמרתי לכם ודברתם אל הסלע והם הכוהו והוארכו להכותו פעמים ואילו דברו עמו ונתן מימיו בלא הכאה היה

אם תחול האזינו בין ר"ה ליוה"כ מפטירין בפרשת וילך שובה ישראל.

אם תחול בין יוה"כ לסוכות מפטירין בשמואל ב'.

נביא – הושע פרק ד'

(ב) שובה ישראל עד יהוה אלהיך כי כשלת בעונך: (ג) קחו עמכם דברים ושובו אל יהוה אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו: (ד) אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו אשר בה ירחם יתום: (ה) ארפא משויבתם אהבם נדבה פי שב אפי ממונו: (ו) אהיה בטל לישראל יפרח כשושנה ויה שרשיו פלבנון: (ז) ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו פלבנון: (ח) ישבו ישיבי בעלו יחיו דגן ויפרחו כגפן זכרו כזין לבנון: (ט) אפרים מה לי עוד לעצבים אני עניתי ואשורנו אני כבודש רענו ממוני פריה נמצא: (י) מי חכם ויבן אלה נבון וידעם פי ישרים דרכי יהוה וצדקים ילכו בם ופושעים יפלטו בם: (יא) מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעד אפו פי חפץ חסד הוא: (יב) ישוב ירחמנו יכבש עונותינו ותשליך במצלות ים כל חטאתם: (יג) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם:

נביא – שמואל ב' פרק כב'

(א) וידבר דוד ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אתו מפנה כל איביו ומפנה שאול: (ב) ויאמר יהוה סלעי ומצדתי ומפלטי לי: (ג) אלהי צודי אהסה בו מגני וקרן ישעי משגבי ומנוסי משעי מחמס תשעני: (ד) מהלל אקרא יהוה ומאיבי אושעי: (ה) פי אפפני משברי מות נחלי בליעל יבעתני: (ו) חבלי שאול סבני קדמני מקשי מות: (ז) בצר לי אקרא יהוה ואל אלהי אקרא וישמע מהיכלו קולי ושועתי באזניו: (ח) ותגעש {ויתגעש} ותדעש הארץ מוסדות השמים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו: (ט) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממונו: (י) ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו: (יא) וירכב

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

על כָּרוֹב וַיַּעַף וַיֵּרָא עַל כַּנְפֵי רוּחַ: (יב) וַיֵּשֶׁת הַשָּׁף סְבִיבֹתָיו סְפוֹת חֹשֶׁת מִיָּם עָבִי שְׁחָקִים: (יג) מִנְגַּה נִגְדוּ בְּעֵרוֹ גְּחָלֵי אֵשׁ: (יד) יָרַעַם מִן שָׁמַיִם יְהוָה וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ: (טו) וַיִּשְׁלַח חֲצִיִּים וַיִּפְיֹצֵם בְּרֶקַע וַיַּהַמֵּם {וַיַּהֲמֵם}: (טז) וַיֵּרְאוּ אֶפְקֵי יָם יִגְלוּ מִסְדּוֹת תַּבַּל בְּגַעְרַת יְהוָה מִנְשַׁמַּת רוּחַ אָפוּ: (יז) יִשְׁלַח מִמְרוֹם יִקְחֵנִי יְמִשְׁנֵי מַמִּיִּם רַבִּים: (יח) יִצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי עֵז מִשְׁנֵאֵי כִּי אֶמְצֹו מִמֶּנִּי: (יט) יִקְדַּמְנֵי בְּיָוִם אִידֵי וַיְהִי יְהוָה מִשְׁעָן לִי: (כ) וַיֵּצֵא לְמִדְבָּר אֶתִּי יִחְלַצֵנִי כִּי חָפַץ בִּי: (כא) יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצַדִּיקְתִּי כִּבְרַת יְדֵי יוֹשִׁיב לִי: (כב) כִּי שָׁמַרְתִּי דְרָכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהֵי: (כג) כִּי כָּל מִשְׁפָּטֹו {מִשְׁפָּטֹו} לְנַגְדֵי וַחֲקֵתָיו לֹא אֲסוּד מִמֶּנֶּה: (כד) וְאַהֲוִה תָמִים לוֹ וְאַשְׁתַּמְרָה מְעוֹנָי: (כה) וַיֵּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצַדִּיקְתִּי כִּבְרֵי לְנַגְדֵי עֵינָיו: (כו) עִם חֹסֶד תִּתְחַסֵּד עִם גְּבוּרַת תָּמִים תִּתְמַם: (כז) עִם נֶבֶד תִּתְבַּר וְעִם עֶקֶשׁ תִּתְפַּל: (כח) וְאַתָּה עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִךָ עַל רַמִּים תִּשְׁפִּיל: (כט) כִּי אֶתָּה נִירֵי יְהוָה וַיְהוֶה יְגִיהַ חֹשֶׁבֵי: (ל) כִּי בָכָה אֲרוּץ גְּדוּד בְּאֱלֹהֵי אֲדֹלָג שׁוֹר: (לא) הָאֵל תָּמִים דְּרָכֹו אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מִגֵּן הוּא לְכֹל הַחַסִּים בּוֹ: (לב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ: (לג) הָאֵל מְעוּזֵי חֵיל וַיִּתֵּר תָּמִים דְּרָכֹו {דְּרָכֹו}: (לד) מִשְׁוֶה רַגְלָיו {רַגְלָיו} כְּאֵילָנוֹת וְעַל בְּמוֹתָי יַעֲמִדֵנִי: (לה) מִלְמֹד יְדֵי לְמַלְחָמָה וְנַחַת קִשְׁתִּי נַחוּשָׁה זִרְעֵתִי: (לו) וַתֵּתֵן לִי מִגֵּן יִשְׁעָךָ וַעֲנַתְךָ תִּרְבֵּנִי: (לז) תִּרְחִיב צַעֲדֵי תַחַתַּנִּי וְלֹא מְעַדוֹ קִרְסָלִי: (לח) אֲרַדְּפָה אִיְבֵי וְאַשְׁמִידֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד פְּלוֹתָם: (לט) וְאַכְלֵם וְאַמְחָצֵם וְלֹא יִקוּמוּן וַיִּפְּלוּ תַחַת רַגְלֵי: (מ) וַתִּזְרַנִּי חֵיל לְמַלְחָמָה תִּכְרִיעַ קַמִּי תַחַתַּנִּי: (מא) וְאִיְבֵי תַתָּה לִי עֶרְף מִשְׁנֵאֵי וְאַצְמִיתָם: (מב) יִשְׁעוּ וְאִין מוֹשִׁיעַ אֵל יְהוָה וְלֹא עֲנָם: (מג) וְאַשְׁחַקֵם כְּעַפְרַת אֲרָץ כְּטִיט חוֹצוֹת אֲדָקָם אֲדָקָעִם: (מד) וַתִּפְּלֹטֵנִי מִרִּיבֵי עַמִּי תִשְׁמַרְנֵי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עִם לֹא יִדְעֵתִי יַעֲבֹדֵנִי: (מה) בְּנֵי נֶכֶד יִתְכַחְשׁוּ לִי לְשִׁמוּעַ אֲזוֹן יִשְׁמְעוּ לִי: (מו) בְּנֵי נֶכֶד יִבְלוּ וַיִּחַגְרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם: (מז) חֵי יְהוָה וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיְרַם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעֵי: (מח) הָאֵל הַנִּתֵּן נִקְמוֹת לִי וּמוֹדִיר עַמִּים תַּחַתַּנִּי: (מט) וּמוֹצִיאֵי מֵאִיְבֵי וּמִקַּמִּי תִרְוֹמְנֵי מֵאִישׁ חֲמוּסִים תִּצִּילֵנִי: (נ) עַל כֵּן אֲוֹדָה יְהוָה בְּגוֹיִם וְלִשְׁמֹךְ אֲזַמְרָ: (נא) מִגְּדִיל {מִגְּדִיל} יִשׁוּעוֹת מִלְכּוֹ וְעִשָׂה חֹסֶד לְמִשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזֹרְעוֹ עַד עוֹלָם:

משנה – נגעים פרק ט'

(א) הַשְּׁחִין וְהַמְכוּהַ מִטְמְאִין בְּשָׁבוּעַ אֶחָד, בְּשָׁנֵי סִימָנִים בְּשַׁעַר לֶבֶן וּבִפְשִׁיּוֹן. אִיזָה הוּא הַשְּׁחִין, לָקָה בְּעֵץ אוֹ בְּאֶבֶן אוֹ בְּגִפְתֵּי אוֹ בְּמֵי טְבַרְיָא, כֹּל שֶׁאִינוֹ מִחֲמַת הָאֵשׁ, זֶה הוּא שְׁחִין. אִיזוֹ הִיא מְכוּהַ, נְכוּהַ בְּגִחְלַת אוֹ בְּרַמְזֵי, כֹּל שֶׁהוּא מִחֲמַת הָאֵשׁ, זֶה הִיא מְכוּהַ:

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

בגפת – פסולת של זיתים, והוא חס מחמת עלמו. וכן חמי טבריא מחמת מקורן הן חמים ולא מחמת האור: כל שאינו מחמת האש זהו שחין – לאתווי אבר מעיקרו: רמץ – אפר כירה, וחם מחמת האור: כל שהוא מחמת האש – לאתווי חמי האור:

רע"ב – (א) השחין והמכה מיטמאין בשבוע אחד – אם נולד במקומו בהרת, מסגירו שבוע אחד, ולסוף שבוע אם יש שער לבן או פשיון מחליטו. ואם לאו, פוטרו. אבל במחיה אין מיטמאין, דמחית בשך חי בעיניו, ואין זה בשך חי, כיון דמקומו שחין ומכה:

(ב) השחין והמכה אין מצטרפין זה עם זה, ואין פושין מזה לזה, ואין פושין לעור הבשר, ולא עור הבשר פושין לתוכו. היו מורדין, טהורין. עשו קרום בקלפת השום, זו היא צרבת השחין האמורה בתורה. חזרו וחי, אף על פי שמוקמו צלקת, נדונין בעור הבשר:

מורדין – שלא נתרפאו יפה ולא נקרס העור ועדיין מוליאין ליחה, אין מטמאין בנגעים, דכתיב [ויקרא יג] שחין ונרפא, ובמכה כתיב [שם] והיתה מחית המכה: רע"פ שנעשה מקומו ללקת – שניכר שהיה שם שחין או מכה ואין שיה שלאר עור בשך, רע"פ כן נידון כעור הבשר מאחר שנעשה קרום חזק:

רע"ב – (ב) אין מצטרפין – חצי גריס שחין וחצי גריס מכה, אין מצטרפין כגריס: ואין פושין מזה לזה – דאם שחין ומכה זה אל זה, ובאחד מהן בהרת כגריס, והסגירה, ובסוף שבוע פשתה לחצרו או לעור הבשר, אין מחליטו. וכן אם הבהרת בעור הבשר ופשתה לשחין או למכה, לא חשוב פשיון: היו

(ג) שאלו את רבי אליעזר, מי שעלתה לתוך ידו בהרת בפסלע ומקומה צרבת שחין. אמר להם, יסגיר. אמרו לו, למה, לגדל שער לבן אינה ראויה, ולפשיון אינה פושיה, ולמחיה אינה מטמא. אמר להן, שמה תכנוס ותפשיה. אמרו לו, והלא מקומה בגריס. אמר להן, לא שמעתי. אמר לו רבי יהודה בן בתירא, אלמד בו. אמר לו, אם לקיים דברי חכמים, הין. אמר לו, שמה יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו. אמר לו, חכם גדול אתה שקיימת דברי חכמים:

הלכתי כגריס כלבד והבהרת בתוכה, למה יסגיר, והלא אין שיד לומר כאן שמה תכנוס ותפשיה: אמר להן לא שמעתי – כלומר גם זה יסגיר, אבל לא שמעתי בו טעם: אלמד בו – תרשני שאלמד בדיון זה דבר: אם לקיים דברי חכמים הן – אם תמצא טעם לקיים דברי חכמים שאמרו שטעון הסגר, אמור, אבל ללמד שאינו טעון הסגר לא תאמר, שאינו מניח מה שקבלת מרבתי ושומע ממך: שמה יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו – ששחין פושה לשחין. וכן הלכה:

רע"ב – (ג) אמרו לו למה – יסגר הא חי אפסר להוולד לו סימן טומאה: לגדל שער אין בו ראויה – דכף היד אינו מגדל שער לעולם: לפשיון אינו פושה – דשחין ומכה אין פושין לעור הבשר: למחיה אינה מטמא – דהא תנו בשני סימנים בשער לבן ובפשיון, ולא במחיה: שמה תכנוס – [ל] כגריס, וכשריאנה הכהן בסוף שבוע יפטור אותו, ולאחר הפטור תחזור ותפשה בתוך השחין שמקומו כסלע, ויחליטו: אמרו לו הרי מקומה כגריס – כלומר, ואם היה מקום

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

גמרא – נדה דף לא' ע"ב

תניא היה ר"מ אומר מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה מפני שרגיל בה וקץ בה אמרה תורה תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה שאלו תלמידיו את רבי דוסתאי ברבי ינאי מפני מה איש מחזר על אשה ואין אשה מחזרת על איש משל לאדם שאבד לו אבידה מי מחזר על מי בעל אבידה מחזיר על אבידתו ומפני מה איש פניו למטה ואשה פניה למעלה כלפי האיש זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת ומפני מה האיש מקבל פיוס ואין אשה מקבלת פיוס זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת מפני מה אשה קולה ערב ואין איש קולו ערב זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה:

רש"י על הגמרא

באדמה שנוצר ממנה והיא מסתכלת בו שנוצרה הימנו: מקבל פיוס – נוח לרבות: זה ממקום שנברא – אדמה עפר תיחוח נוח ליבטל אבל צקר ועצמות קשין: עלס – כשמכין בו קולו נשמע אבל הרקע כשמכין בו אין קולו נשמע:

נדה שבעה – לאו זיולדת קאי: מפני ש'אדם רגיל באשתו – כל שעה שיראה: קץ בה – מאוסה עליו אמרה תורה כל שעה שתראה תהא טמאה שבעה כדי שלא יהא רגיל בה ותתחבצ עליו: מחזר על האשה – אדם פנוי מבקש ומחזר עד שנושא: פניו למטה – בשעת תשמיש: זהו ממקום שנברא – מסתכל

זוהר – ויקהל דף רז' ע"א

כַּד נִפְקַ שְׁבֵתָא, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְּלִתְתָא, לְאַעֲפָבָא, דְּהָא יוֹמָא רַבָּא עֲלָאָה אִיהוּ. (אצטרך לאתעכבא עליה) וּבְהָא יוֹמָא, אוֹשְׁפִיזָא רַבָּא וַיִּקְרָא, קָא שְׂרִיא עֲלִיהּ, בְּגִין כַּד בְּעִי לְאַתְעֲפָבָא, לְאַתְחַזָּא דְּלָא דְּחָקִין בְּאוֹשְׁפִיזָא קְדִישָׁא. כַּדִּין פִּתְחֵי יִשְׂרָאֵל וְאַמְרֵי, (תהלים עח) וְהוּא רְחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְגו', דְּתַקְוָנָא שְׂפִירָא אִיהוּ בְּהָא לִילְיָא, בֵּין דְּדִינָא אֲתַהֲדֵר לְאַתְרֵיהּ, מַה דְּלָא אֲתַחְזֵי כַּד עֵייל שְׁבֵתָא, דְּדִינָא אֲסִתְלֵק, וְלָא אֲשְׁתַּכַּח:

בְּשַׁעֲתָא דְּפִתְחֵי יִשְׂרָאֵל וַיְהִי נוֹעַם, וְקְדוּשָׁתָא דְּסֻדְרָא, כָּל אֵינֹון חֲיִיבִין דְּגִיְהֵם, פִּתְחִין וְאַמְרֵי, זְכָאִין אֲתֹון יִשְׂרָאֵל עֲמָא קְדִישָׁא, זְכָאִין אֲתֹון צְדִיקֵיָא, דְּנִטְרֵי פְקוּדֵי אוֹרֵיָתָא. וְוִי לֹון לְחֲיִיבֵיָא, דְּלָא זְכוּ לְמִיטְר אוֹרֵיָתָא, כַּדִּין דּוּמ"ה קְדִים, וְכְרוּזָא אֲתַעֲר וְאַמְר, (תהלים ט) יִשׁוּבוּ דְּשַׁעִים לְשִׁאוּלָה כָּל גּוֹים שְׂכֵחֵי אֱלֹהִים. וְכָל אֲלִין חֲבִילֵי טְהִירִין, טְרִדִין לֹון בְּגִיְהֵם, וְלִית מֵאן דְּמִרְחַם עֲלֵיהוֹן. זְכָאִין אֵינֹון כָּל נִטְרֵי שְׁבֵתָא בְּהָא עֲלֵמָא, וְקָא מְעַנְגִי לְהֵהוּא עֲנָג דְּשְׂרִיא מְלַעֲלָא, כַּדְקָאמְרוּן:

חק לישראל – פרשת האזינו יום ו'

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"י

(יט) הצד דבר שדרך מינו לצוד אותן חייב כגון חיה ועופות ודגים והוא שיצוד אותן למקום שאינו מחוסר צידה כיצד כגון שרדף אחרי צבי עד שהכניסו לבית או לגינה או לחצר ונעל בפניו או שהפריח את העוף עד שהכניסו למגדל ונעל בפניו או ששלה דג מן הים בתוך ספל של מים הרי זה חייב אבל אם הפריח צפור לבית ונעל בפניו או שהבריח דג ועקרו מן הים לבריכה של מים או שרדף אחר צבי עד שנכנס לטרקלין רחב ונעל בפניו הרי זה פטור שאין זו צידה גמורה שאם יבא לקחתו צריך לרדוף אחריו ולצוד אותו משם לפיכך הצד ארי אינו חייב עד שיכניסנו לכיפה שלו שהוא נאסר בה:

(כ) כל מקום שאם ירוץ בו יגיע לחיה בשחיה אחת או שהיו הכתלים קרובין זה לזה עד שיפול על שניהם לאמצע כאחד הרי זה מקום קטן ואם הבריח העצבי וכיוצא בו לתוכו חייב ומקום שהוא גדול מזה המבריח חיה ועוף לתוכו פטור:

(כא) אחד שמנה שרצים האמורין בתורה ואחד שאר שקצים ורמשים שיש למינן צידה הצד אחד מכולן בין לצורך בין שלא לצורך או לשחק בהן חייב הואיל ונתכוון לצוד וצד שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה הצד את הישן ואת הסומא חייב:

לע"נ:

זאב ואיים בן שרה, גד גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.